

Starfsskrá Frístundastarfs

Grímsnes- og Grafningshrepps

GRÍMSNES- OG
GRAFNINGSHREPPUR

Markmið

Meginmarkmiðið með útgáfu starfsskrár frístundastarfs í Grímsnes- og Grafningshreppi er að til sé aðgengilegt yfirlit yfir starfið og starfshættina. Starfsskráin er kjölfesta starfsins og skipar veigamikinn sess við skipulag og framkvæmd frístundastarfs fyrir börn og ungmenni í sveitarfélaginu. Starfsskráin ætti að veita góða innsýn í starfið.

Í starfsskránni eru leiðarljós frístundastarfsins sett fram, gildi þess og lykil færniþættir. Í starfsskránni er einnig lýsing á þeirri frístundastarfsemi sem rekin er af sveitarfélaginu; frístundaheimili fyrir börn í 1.-4. bekk grunnskóla, frístundaklúbbur fyrir börn í 5.-7. bekk grunnskóla og félagsmiðstöð fyrir börn í 8.-10. bekk en félagsmiðstöðin er rekin í samstarfi við Bláskógabyggð.

Æskulýðsstarf með börnum og ungmennum fellur undir æskulýðslög nr. 70/2007 og eru leiðarljós frístundastarfsins sett fram í takti við æskulýðslögin og 31. grein barnasáttmála sameinuðu þjóðanna sem kveður á um rétt barna til leikja, hvíldar, frístunda og þátttöku í menningarlífi. Grímsnes- og Grafningshreppur er heilsueflandi samfélag og starfar í anda heimsmarkmiða sameinuðu þjóðanna, horft er til þessara þátta í öllu starfi sveitarfélagsins, þar á meðal frístundastarfi.

ÆSKULÝÐSLÖG

1. grein

Tilgangur laga þessara er að styðja börn og ungmenni til þátttöku í æskulýðsstarfi. Með æskulýðsstarfi er átt við skipulagða félags- og tómstundastarfsemi þar sem börn og ungmenni starfa saman í frístundum sínum að hugsjónum, markmiðum og áhugamálum sem þau sjálf meta að verðleikum. Í skipulögðu æskulýðsstarfi skal hafa í huga félags-, forvarna-, uppeldis- og menntunarlegt gildi þess sem miðar að því að auka mannkosti og lýðræðisvitund þátttakenda. Í öllu starfi með börnum og ungmennum skal velferð þeirra höfð að leiðarljósi og þau hvött til frumkvæðis og virkrar þátttöku. Lögin miðast við æskulýðsstarf fyrir börn og ungmenni, einkum á aldrinum 6 – 25 ára.

Leiðarljós

Leiðarljós frístundastarfsins er að öllum börnum og ungmennum í sveitarfélaginu standi til boða frístundastarf sem hefur uppeldis- og menntunargildi og tekur mið af aldri þeirra og þroska.

Áhersla er lögð á **virka þátttöku, reynslunám, lýðræði og mannréttindi**.

Sérstaklega er hugað að því að virkja einstaklinga sem þurfa hvatningu og stuðning vegna fötlunar eða félagslegrar stöðu. Starfið er í eðli sínu

forvarnarstarf þar sem unnið er með viðhorf og atferli barna og ungmenna í átt til heilbrigðs lífsstíls, betra sjálfstrausts og aukinnar félagsfærni. Umhverfi starfsins á að einkennast af öryggi, fagmennsku og virðingu þar sem jákvæð samskipti og lýðræðislegir starfshættir eru í hávegum hafðir í samræmi til Barnasáttmála sameinuðu þjóðanna. Í öllu frístundastarfi á vegum Grímsnes- og Grafningshrepps er tekin skýr afstaða gegn allri vímuefnaneyslu og annarri neikvæðri og/eða óæskilegri hegðun.

Virk þátttaka

Með virkri þátttöku tekur einstaklingurinn þátt í ákvörðunum sem hafa áhrif á líf hans og samfélag. Mikilvægt er að börn fái að taka þátt í merkingarbærum verkefnum með fullorðnum. Það undirbýr þau fyrir lífið og gefur þeim tækifæri til að þroska færni sína og ábyrgð. Með virkri þátttöku læra þau að hafa raunveruleg áhrif hvort sem er á verkefni, sig sjálf eða á umhverfi sitt. Þannig er þeim gefið færi á að læra að vera virkir samfélagsþegnar.

Reynslunám

Reynslunám er ferli þar sem einstaklingur byggir upp þekkingu og færni vegna beinnar þátttöku í verkefnum frekar en að vera áhorfandi eða fylgjandi reynslu annarra. Reynslunámið felur í sér beina þátttöku en einnig að þátttakendur ígrundi athafnir sínar og upplifanir þannig að þeir læri sem mest af reynslunni. Virk þátttaka verður oftast til þess að auka áhuga á þeim verkefnum sem unnið er að.

Lýðræði

Lýðræðið er þjálfað með því að hlúa að samskiptafærni þátttakenda, allir fái að segja skoðanir sínar, hlusti á aðra og æfi sig að setja sig í spor annarra. Þessi þjálfun ætti að styrkja sjálfsmynd þeirra, efla gagnrýna hugsun og auka víðsýni. Þessar aðferðir eru notaðar við mótun starfsins þannig að börn og ungmenna hafa raunveruleg áhrif á starfið. Lýðræði byggist á virkri þátttöku einstaklinga og að reynsla allra skipti máli við að hafa mótandi áhrif á samfélagið og starfið.

Mannréttindi

Allt fólk er frjálst og jafnt. Allir hafa sömu réttindi óháð kynþætti, litarhætti, kynferði, tungu, trú eða öðrum skoðunum. Frístundastarfið tekur mið af barnaverndarlögum og barnasáttmála sameinuðu þjóðanna og leitast er við að efla með börnum og ungmennum vitund um réttindi og skyldur. Einnig er leitast við að gefa börnum og ungmennum tækifæri til að tjá sig um málefni sem hafa áhrif á líf þeirra.

Gildi

Skipulagt frístundastarf hefur þrjú gildi.

Afþreyingar-, menntunar- og forvarnargildi frítímans skarast alla jafna í starfsemi frístundastarfs. Sköpun, félagsleg virkni og frjáls leikur hefur t.a.m. afþreyingargildi en getur að sama skapi bæði haft forvarnar- og menntunargildi.

Forvarnir Þátttaka í skipulögðu félagsstarfi í umsjá fagfólks í öruggu umhverfi hefur mikið forvarnargildi. Með því að bjóða börnum og ungmennum upp á jákvæð viðfangsefni með sterkum fyrirmyndum aukast líkur á því að þau kjósi heilbrigðan lífstíl og forðist áhættu hegðun.	Afþreying Að eiga góðar stundir með jafnöldrum án sýnilegs markmiðs er mikilvægur hluti af lífinu og nauðsynlegt er að skapa börnum og ungmennum tíma og aðstöðu til afþreyingar og jákvæðra samskipta undir þessum formerkjum.	Menntun Það er mikilvægt að í frítímanum fái börn og ungmenntu við fjölbreytt og skapandi verkefni þar sem lögð er áhersla á virkni, frumkvæði og sköpun. Hér er ekki um formlegt nám að ræða heldur er áhersla lögð á reynslunám og óformlega menntun.
--	---	---

Lykilfærni í frístundastarfi

Í frístundastarfi gefast ótal tækifæri til að vinna með þætti sem efla og styrkja einstaklinginn sem félagsveru og virkan þjóðfélagsþegn. Frítíminn skipar stóran sess í lífi barna og ungmenna og í gegnum viðfangsefni í frítímanum gefst börnum og ungmennum tækifæri til að spegla skoðanir sínar og viðhorf í jafningjahópi á sínum eigin forsendum enda þátttaka valfrjáls.

Í frístundastarfinu er lögð áhersla á að vinna með **sjálfsmynd, virðingu og umhyggju og félagsfærni**. Í frístundastarfinu eru

mörg tækifæri til að styðja við þá sex grunnþætti menntunar sem unnið er með í Aðalnámsskrá en þeir eru; læsi, sjálfbærni, heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun. Grunnþáttum menntunar er ætlað að leggja áherslu á að rækta með markvissum hætti þá þekkingu, leikni og viðhorft sem styrkja getu einstaklinga í framtíðinni til að verða gagnrýnir, virkir og hæfir þátttakendur í jafnréttis- og lýðræðissamfélagi. Þessar áherslur falla vel að leiðarljósi og gildum frístundastarfsins.

Sjálfsmynd

Heilbrigð sjálfsmynd er mjög mikilvæg. Að hafa góða sjálfsmynd og trú á eigin getu leiðir af sér betri færni til að takast á við þau verkefni sem lífið býður upp á. Mikilvægt er að frístundastarfið styðji við jákvæða þróun sjálfsmyndar hjá þeim börnum og ungmennum sem eru þátttakendur í starfinu.

Félagsfærni

Grunnurinn að góðri félagsfærni er heilbrigð sjálfsmynd. Félagsfærni þróast í gegnum allt lífið og snýst um að kunna viðeigandi hegðun í mismunandi aðstæðum. Góð félagsfærni eykur líkurnar á frumkvæði í samskiptum, auðveldar einstaklingum að aðlagast sig að breyttum aðstæðum og takast á við þau verkefni sem mæta þeim í lífinu.

Virðing og umhyggja

Gagnkvæm virðing og umhyggja eru mikilvægur grunnur í mótun samfélaga, farsælla samskipta og réttlætiskenndar. Mikilvægt er að kenna börnunum að sýna sjálfum sér, öðrum og umhverfinu virðingu og umhyggju. Í þessu felst m.a. tengsl við aðra, samkennd, umburðarlyndi og vilji til að leysa ágreiningsmál á jákvæðan máta.

Starfið

Í Grímsnes- og Grafningshreppi er í boði frístundastarf fyrir öll börn á grunnskólaaldri. Frístundaheimilið Drekgil er fyrir börn á yngsta stigi og heyrir undir Kerhólsskóla en Heilsu- og tómstundafulltrúi sveitarfélagsins veitir faglega leiðsögn og ráðgjöf. Frístundaklúbbur fyrir börn á miðstigi og félagsmiðstöð eru á vegum heilsu- og tómstundafulltrúa, annars vegar sérstaklega á Borg fyrir miðstigið og hins vegar á flakki á milli Bláskógabyggðar og Grímsnes- og Grafningshrepps fyrir ungmennin.

Frístundaheimilið Drekgil

Drekgil er opið eftir að skólastarfi lýkur til kl. 16:15, ef lágmarkfjöldi þátttakenda er náð. Lokað er á skipulagsdögum og frídögum yfir veturinn en opið allan daginn í auglýstum vikum fyrir skólasetningu og eftir skólaslit. Skólastjóri sér um að meta starfsmannapörfina hverju sinni og reynt er að tryggja að umsjónarmaður starfsins sé uppeldismenntaður. Í Drekgili er boðið upp á fæði fyrir börnin fjölskyldum að kostnaðarlausu, en það er stefna sveitarfélagsins að ekki sé greitt fyrir fæði í starfi barna á vegum sveitarfélagsins.

Drekgil er í samstarfi við Ungmennafélagið Hvöt sem er með íþróttaæfingar fyrir börn á starfstímanum og sjá starfsmenn Drekgils um að fylgja börnum á æfingar og veita stuðning ef þörf er á og aðstæður leyfa. Þessi samvinna stuðlar að því að heildstæður vinnudagur barna verði ekki óþarflega langur. Fyrirkomulag samstarfsins er rætt í upphafi hvers starfsárs.

Einkunnarorð Kerhólsskóla eru **Jákvæðni – Gleði – Virðing** og eiga þau einnig við um starfsemi Drekgils.

Meginhlutverk frístundaheimila fyrir 6-9 ára börn er að bjóða þeim innihaldsríkt frístundastunda- og tómstundastarf í barnvænu og skapandi umhverfi þar sem starfshættir einkennast af frjálsum leik og vali.

Starfsþættir

Starfsþáttum Drekgils er ætlað að efla þá lykilfærni sem lögð er áhersla á í þessari starfsskrá; sjálfsmynd, félagsfærni, virðingu og umhyggju barnanna.

Frjáls leikur og val

Markmiðið með frjálsum leik og vali er að gefa börnum tækifæri til að sinna sínum áhugamálum og að þau þjálfist þannig í að eiga innihaldsríkan frítíma sem þau hafa sjálf áhrif á að móta. Mikilvægt er að börnin hafi alltaf tækifæri til að hafa áhrif á þau viðfangsefni sem standa til boða.

Viðburðir

Frístundaheimili geta staðið fyrir viðburðum af ýmsum toga. Oft koma börnin sjálf með hugmyndir að viðburðum sem leiðbeinendur aðstoða þau svo við að framkvæma. Viðburðir geta t.d. verið sýningar, foreldradagar, dansleikir, ferðir, þemadagar eða heimsóknir. Vinna barnanna við undirbúning viðburða í samvinnu við leiðbeinendur getur verið mjög lærdómsrík fyrir börnin.

Smiðjur

Í gegnum smiðjur fá börnin tækifæri til að prófa ný og spennandi viðfangsefni sem gefa þeim tækifæri til að upplifa, læra og njóta. Best er ef smiðjurnar byggja á áhuga barna og starfsmanna þar sem að það eykur líkurnar á því að takist vel til.

Útivera

Útivera er mikilvægur hluti af starfinu. Útiveran getur ýmist verið frjáls leikur utandyra eða skipulagðar gönguferðir, smiðjur, leikir eða annað sem börnum og leiðbeinendum dettur í hug.

Frjáls leikur utandyra er skemmtileg, spennandi og heilsusamleg iðja sem eflir félagsfærni, seiglu, hugrekki og hreysti barna. Þrjú atriði skipta máli til að auka útivera barna: tækifæri til útivistar, jákvæðar fyrirmyndir og hvatning. Allt eru þetta þættir sem starfsfólk frístundaheimila getur haft jákvæð áhrif á.

Félagsmiðstöðin Zetor

Hlutverk félagsmiðstöðvarinnar er tvíþætt. Annars vegar að bjóða ungmennum upp á frístundastarf sem hefur forvarnar-, uppeldis- og menntagildi og hins vegar að bjóða upp á aðstöðu til afþreyingar og samveru með jafnöldrum í öruggu umhverfi.

Félagsmiðstöðin er opin einn dag í viku en þar sem hún flakkar á milli staða er hún þriðju hverja viku á Borg. Það er í stöðugri endurskoðun hvort að ástæða sé til að hafa meiri opnun í félagsmiðstöðinni.

Í Grímsnes- og Grafningshreppi heyrir félagsmiðstöðin undir heilsu- og tómstundafulltrúa en forstöðumaður hennar getur ýmist komið frá Bláskógabyggð eða Grímsnes- og Grafningshreppi. Forstöðumaður og heilsu- og tómstundafulltrúi vinna saman að skipulagi starfsins. Í félagsmiðstöðinni starfa tveir starfsmenn auk forstöðumanns og heilsu- og tómstundafulltrúa.

Starfsmenn félagsmiðstöðvarinnar gegna mikilvægu starfi og eru fyrirmyndir fyrir börn og ungmenni sem sækja starfið. Auk þess að móta starfið og búa til jákvætt og þægilegt andrúmsloft er eitt af mikilvægari hlutverkum þeirra að sjá til þess að öllum finnist þeir velkomnir og að enginn verði fyrir aðkasti.

Starfsþættir

Starfsþáttum Zetors er ætlað að efla þá lykilfærni sem lögð er áhersla á í þessari starfsskrá; sjálfsmynd, félagsfærni, umhyggju og virðingu barnanna.

Opið starf

Meginmarkmiðið með opnu starfi er að skapa ungmennum vettvang til að hittast á hlutlausum og öruggum stað. Þau geta komið á eigin forsendum, myndað tengsl hvert við annað og sinnt sínum hugðarefnum undir handleiðslu fullorðinna.

Viðburðir

Viðburðir í frístundastarfinu geta verið af ýmsum toga. Fyrst ber að nefna viðburði sem ungmenni hafa sjálf frumkvæði að og sjá um undirbúning og framkvæmd í samvinnu við starfsfólk. Þetta geta t.d. verið sýningar, þemakvöld og dansleikir. Undirbúningur viðburða gefur ungmennunum tækifæri til að koma eigin hugmyndum á framfæri og taka þátt í að skipuleggja þær og framkvæma, sem getur verið mjög lærdómsríkt ferli fyrir þau.

Hjá félagsmiðstöðinni eru oft í boði viðburðir sem eru skipulagðir af öðrum aðilum s.s. öðrum félagsmiðstöðvum eða SAMFÉS og ungmennunum er boðið að taka þátt sem hluti af félagsmiðstöðinni. Þarna gefst ungmennum tækifæri til að hitta önnur ungmenni, upplifa eitthvað nýtt og spennandi og víkka sjóndeildarhring sinn.

Frístundaklúbburinn á Borg

Í Grímsnes- og Grafningshreppi er frístundaklúbbur fyrir börn á miðstigi grunnskólans starfræktur einn dag í viku á Borg.

Heilsu- og tómstundafulltrúi heldur utan um starfið í frístundaklúbbum og ræður með sér annan starfsmann þegar þörf er á. Lagt er upp með að stjórnendur starfsins séu uppeldis- eða tómstundafræðimenntaðir.

Starfsmenn frístundaklúbbsins gegna mikilvægu starfi og eru fyrirmyndir fyrir börn og ungmenni sem sækja starfið. Auk þess að móta starfið og búa til jákvætt og þægilegt andrúmsloft er eitt af mikilvægari hlutverkum þeirra að sjá til þess að öllum finnist þeir velkomnir og að enginn verði fyrir aðkasti.

Frístundaklúbburinn starfar eftir sömu hugmyndarfræði og félagsmiðstöðin en tekur mið af því aldri og þroska þeirra sem þar taka þátt.

Leiðarljós frístundaráðgjafa

Menntun og hæfniskröfur

Þau sem hafa áhuga á að vinna í frístundastarfi með börnum og ungmennum þurfa að búa yfir fjölbreyttri hæfni. Stundvísi, góð samskipta- og skipulagshæfni, geta til að sýna frumkvæði, sjálfstæð vinnubrögð og gott hugmyndaflug eru góðir kostir í starfi sem þessu. Æskilegt er að hafa reynslu af starfi með börnum og/eða ungmennum og uppeldismenntun er mjög ákjósanleg.

Ábyrgðarsvið og helstu verkefni

- Mikilvægasta verkefni þeirra sem vinna í frístundastarfi er að sjá til þess að öllum líði vel í starfinu og finni til öryggis og væntumþykju.
- Efla virkni, ábyrgð, sjálfsmynd, félagsfærni og sjálfstæði barna og ungmenna í starfinu.
- Skipulagning og framkvæmd starfsins, í samráði við annað starfsfólk og þátttakendur, með lýðræði í huga.
- Tryggja að komið sé til móts við ólíkar þarfir og þroska barna og ungmenna með fjölbreyttum viðfangsefnum þannig að allir finni eitthvað við sitt hæfi
- Sjá til þess að húsnæði sé tilbúið til notkunar í upphafi starfs og frágengið í lok starfsins.
- Fylgja þeim áherslum sem eru settar fram í þessu skjali

Að mörgu er að hyggja

Starfsfólk í frístundastarfi þarf að huga að mörgu í sínu starfi.

- Mikilvægt er að hafa ramma um starfið og fáar en skýrar reglur.
- Starfsfólk á að skapa samkennd og góðan anda í hópnum auk þess að stuðla að jafnrétti, lýðræði, virkni, frumkvæði, sköpun og þátttöku.
- Starfsfólk þarf að virða siði, trúarbrögð og mannréttindi hvernar manneskju og ekki dæma einstaklinga. Þetta felur m.a. í sér að fara varlega í alla umræðu.
- Frístundastarfsmenn eru fyrirmyndir þeirra barna og ungmenna sem þeir vinna með. Það að vera fyrirmynd krefst ábyrgðar og þarf hegðun starfsfólks að endurspegla þær áherslur sem unnið er með t.d. varðandi heilbrigðan lífsstíl barna og ungmenna. Hluti af því að vera fyrirmynd er að ýta undir gagnrýna hugsun, vera hvetjandi, sýna umhyggju og hrósa. Þá er einnig mikilvægt að bregðast alltaf við neikvæðri hegðun.

- Til þess að geta haft jákvæð áhrif á lífsstíl og viðhorf barna og ungmenna þarf að mynda tengsl við þau og öðlast traust þeirra. Til þess að geta sinnt þessu vel þarf starfsfólk að þekkja sjálft sig og sín eigin mörk vel þannig að þau geti passað að ekki sé farið yfir þau. Virðing fyrir einstaklingnum er lykilatriði í starfi með börnum og ungmennum.

Samstarf og upplýsingar

Upplýsingagjöf

Upplýsingagjöf og kynning á starfinu er mjög mikilvæg í öllu frístundastarfi. Foreldrar þurfa að fá upplýsingar um það hvað er í boði fyrir börnin auk þess sem að þátttakendur þurfa sjálfir góðar upplýsingar í samræmi við aldur og þroska. Alltaf þarf að hafa í huga að mismunandi hópar fá upplýsingar eftir mismunandi leiðum og miðlum.

Allar mikilvægar upplýsingar og frávik ætti að senda í tölvupósti á foreldra.

Allar grunnupplýsingar um starfið eiga að vera aðgengilegar á heimasíðu sveitarfélagsins og/eða Kerhólsskóla. Mikilvægt er að upplýsa foreldra sem eru nýflutt í sveitarfélagið um það frístundastarf sem stendur börnum þeirra til boða, t.d. í móttökuvíðtali í grunnskóla.

Samstarf

Gott samtarf við foreldra er mikilvægt þegar unnið er með börnum og ungmennum. Foreldrar ættu að mæta góðu viðmóti þegar þeir hafa samband eða koma á staðinn. Mikilvægt er að traust ríki á milli foreldra og starfsmanna frístundastarfsins.

Gott samstarf við Kerhólsskóla er einnig mikilvægt þar sem að skólinn og frístundastarfið geta í mörgum tilfellum stutt við hvort annað.

Trúnaður og tilkynningaskylda í starfi

Starfsfólk í frístundastarfi er bundið þagnarskyldu og má ekki ræða málefni einstakra barna og ungmenna utan starfsins.

Skv. barnaverndarlögum ber starfsfólki frístundastarfs að tilkynna til barnaverndaryfirvalda ef þau hafa ástæðu til að ætla að barn:

- búi við óviðunandi uppeldisaðstæður,
- verði fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi eða
- stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu.

